

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
представено на 18 април 2024 година¹

Дело C-157/23

Ford Italia SpA
срещу
ZP,
Stracciari SpA

(Преюдициално запитване, отправено от Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия))

„Преюдициално запитване — Отговорност за вреди, причинени от дефект на стока — Директива 85/374/ЕИО — Член 3, параграф 1 — Понятие за производител — Разширяване на отговорността и по отношение на доставчика — Име, марка или друг отличителен знак на доставчика, поставени върху стоката, които съвпадат отчасти с тези на производителя — Член 3, параграф 3 — Освобождаване на доставчика от отговорност — Посочване на производителя — Национална правна уредба, която налага задължението за привличане на производителя в образувано съдебно производство в тежест на доставчика“

1. Настоящото преюдициално запитване се отнася до отговорността на икономическите оператори (производител и доставчик) за вреди, причинени от автотранспортно произшествие, възникнало в Италия, при което въздушната възглавница на автомобил с марка „Ford“ не се е задействала.

2. В главното производство се спори дали съгласно член 3 от Директива 85/374/ЕИО² посочената отговорност следва да се търси от производителя на автомобила в Германия (Ford Werke Aktiengesellschaft, наричано по-нататък „Ford WAG“), или от неговия доставчик в Италия (Ford Italia SpA, наричано по-нататък „Ford Italia“).

¹ Език на оригиналния текст: испански.

² Директива на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210, 1985 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 183).

I. Правна уредба

A. Правото на Съюза. Директива 85/374

3. Член 1 предвижда:

„Производителят носи отговорност за вредите, причинена от дефект на неговата стока“.

4. Член 3 гласи:

„1. „Производител“ е всяко лице, което по занятие произвежда стоки в завършен вид, суровини и съставни части, включени в производството на други стоки, или което се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, търговска марка или друг отличителен знак.

[...]

3. В случаите, когато производителят на дадени стоки не може да бъде идентифициран, всеки доставчик на въпросната стока се счита за техен производител, освен ако не информира увредените лица, в рамките на разумен срок от време, за самоличността на производителя или за лицето, което му е доставило въпросната стока. [...]“.

5. Съгласно член 5:

„Когато вследствие прилагането на настоящата директива, няколко лица са отговорни за една и съща вреда, те носят солидарна отговорност, без да се засягат разпоредбите на националното законодателство относно средството за правна защита“.

B. Италианското право. Decreto del Presidente della Repubblica 24 maggio 1988, n.º 224³

6. Член 3, параграф 1 предвижда по същество, че производител е производителят на крайния продукт или негова съставна част или производителят на суровината. Съгласно параграф 3 от посочения член за производител се приема и лицето, което се представя като производител, като поставя своето име, марка или друг отличителен знак върху стоката или опаковката ѝ.

7. Член 4, отнасящ се до отговорността на доставчика, предвижда в параграф 1, че когато производителят не е индивидуално установен, същата отговорност се носи от доставчика, който разпространява стоката при упражняване на търговска дейност, ако не е съобщил на увреденото лице до три месеца от направеното искане самоличността на производителя или лицето, което му е доставило стоката, и мястото, на което е установен(о).

³ Декрет на президента на Републиката № 224 от 24 май 1988 г. Attuazione della direttiva CEE n.º 85/374 relativa al ravvicinamento delle disposizioni legislative, regolamentari e amministrative degli Stati membri in materia di responsabilità per danno da prodotti difettosi, ai sensi dell'art. 15 della legge 16 aprile 1987, n.º 183 (Декрет на президента на Републиката № 224 за прилагане на Директива 85/374 в съответствие с член 15 от Закон № 183 от 16 април 1987 г.) (редовна притурка към GURI, бр. 146 от 23 юни 1988 г.). Тези разпоредби са включени в Кодекса за потреблението (Decreto legislativo n.º 206, Codice del consumo, a norma dell'articolo 7 della legge 29 luglio 2003, n. 229 (Законодателен декрет № 206 относно Кодекс за потреблението на основание член 7 от Закон № 229 от 29 юли 2003 г.) от 6 септември 2005 г. (редовна притурка към GURI, бр. 235 от 8 октомври 2005 г.): в член 3, параграф 1, буква d) и в член 116 от Кодекса за потреблението е възприета уредбата, съдържаща се в членове 3 и 4 от Декрет на президента на Републиката № 224.

8. Същият член 4, параграф 5 предвижда, че третото лице, посочено като производител или доставчик, може да бъде привлечено в производството съгласно член 106 от Гражданския процесуален кодекс, като доставчикът ответник може да бъде освободен от отговорност, ако посоченото лице се яви и не оспори посочването.

II. Фактите, спорът и преюдициалният въпрос

9. На 4 юли 2001 г. ZP купува автомобил Ford Mondeo от Stracciari, дружество със седалище в Италия и дистрибутор на марката „Ford“.

10. Автомобилът е произведен от Ford WAG, дружество, установено в Германия, което разпространява автомобилите си в Италия чрез Ford Italia. Последното дружество е вносител в рамките на Общността и е доставило автомобила на дистрибутора на марката „Ford“ (Stracciari).

11. Ford WAG и Ford Italia са част от една и съща група от предприятия.

12. На 27 декември 2001 г. ZP претърпява автотранспортно произшествие, при което въздушната възглавница на автомобила не се е задействала.

13. На 8 януари 2004 г. ZP предявява пред Tribunale di Bologna (Районен съд Болоня, Италия) иск за обезщетение за претърпените вреди. Искът е предявен срещу Stracciari в качеството му на продавач и срещу Ford Italia.

14. Ford Italia се явява по делото, като твърди, че не е произвело автомобила, и посочва като производител Ford WAG. То твърди, че в качеството си на доставчик не носи отговорност за твърдения дефект на автомобила и след като е посочило производителя, неговата отговорност е изключена⁴.

15. На 5 ноември 2012 г. Tribunale di Bologna (Районен съд Болоня) обявява извъндоговорната отговорност на Ford Italia за вредите, причинени от дефект на стока.

16. Ford Italia обжалва⁵ първоинстанционното решение пред Corte d'appello di Bologna (Апелативен съд Болоня, Италия), който отхвърля жалбата на 21 декември 2018 г.

17. Ford Italia обжалва въззивното решение пред Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия), който отправя до Съда следния преюдициален въпрос:

„Съвместимо ли е с член 3, параграф 1 от Директива 85/374/ЕИО — и ако не е съвместимо[,] по каква причина — тълкуването, съгласно което се разширява отговорността на производителя по отношение на доставчика, дори когато доставчикът в действителност не

⁴ Съгласно акта за преюдициално запитване защитата на Ford Italia се основава по същество на правилото, че доставчикът не носи отговорност за дефекта, ако производителят е индивидуално установен и неговата самоличност е съобщена на потребителя, какъвто е настоящият случай.

⁵ Във въззивната си жалба Ford Italia изтъква несъществуването на задължение (което първоинстанционният съд му е наложил) за привличане на производителя като страна по делото, тъй като посочването на неговите индивидуализиращи данни е достатъчно. То също така посочва, че първоинстанционният съд се е произнесъл *ultra petita*, доколкото е осъдил Ford Italia като доставчик на автомобила, когато ищецът е поискал да бъде осъден като производител.

е поставил своето име, марка или друг отличителен знак върху стоката, само защото наименованието, марката или друг отличителен знак на доставчика съвпадат изцяло или отчасти с тези на производителя?“.

III. Производството пред Съда

18. Преюдициалното запитване постъпва в Съда на 13 март 2023 г.

19. Писмени становища представят Stracciari⁶, Ford Italia и Европейската комисия, които участват в съдебното заседание, проведено на 8 февруари 2024 г.

IV. Анализ

A. Предварителни бележки

20. Съмненията на запитващата юрисдикция са съсредоточени върху тълкуването на член 3, параграф 1, второ изречение от Директива 85/374 с цел да се изясни отговорността за вреди, причинени от дефект на стока. Тя иска да се установи по-конкретно дали тази отговорност може да се търси от доставчик, който *в действителност* не е поставил своето име, марка или друг отличителен знак върху стоката, но неговите индивидуализиращи данни съвпадат изцяло или частично с тези на производителя.

21. Този до известна степен ограничен подход към преюдициалното запитване предполага, че понятието *привиден производител* (който се *представя* за производител, като поставя своето име върху стоката) следва да бъде разгледано във връзка с обстоятелствата в случая.

22. Съдът обаче може да предостави на запитващата юрисдикция насоки за тълкуване на въведения с Директива 85/374 режим на отговорност, ако счете за уместно да отговори на предложения от Ford Italia подход, основан на прилагането на член 3, параграф 3 от посочената директива.

23. В такъв случай той ще трябва да разгледа не само обхвата на понятието „производител“, действителен или привиден (член 3, параграф 1 от Директива 85/374), но и освобождаването от отговорност на доставчика, който е посочил действителния производител (член 3, параграф 3 от същата директива).

B. Пълна хармонизация на установения с Директива 85/374 режим на отговорност

24. Съгласно постоянната съдебна практика „правото на преценка, с което държавите членки разполагат за регламентиране на отговорността поради дефектни стоки, изцяло се определя от Директива [85/374]“⁷.

⁶ В писменото си становище това дружество посочва само, че вече е изключено от кръга на евентуалните отговорни лица с влязло в сила съдебно решение, което се ползва със сила на пресъдено нещо, поради което не изразява становище относно преюдициалното запитване. В съдебното заседание обаче изрази мнение и по съществото на спора.

⁷ Решение от 10 януари 2006 г., Skov и Bilka (C-402/03, EU:C:2006:6, т. 22 и цитираната съдебна практика). Наричано по-нататък „решение Skov и Bilka“.

25. От прегледа на текста, целта и системата на Директива 85/374 „Съдът заключава, че директивата се стреми към пълно хармонизиране на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки по уредените в нея въпроси“⁸.

26. По-конкретно, това е така по отношение на „определен[ия] в [в членове 1 и 3 от Директива 85/374] кръг[...] на отговорните лица, срещу които претърпялото вреди лице има право да предяви иск на основание на предвидения в Директивата режим на отговорност. С оглед на обстоятелството, че Директивата има за цел пълна хармонизация на уредените в нея въпроси, определянето на кръга на отговорните лица в посочените разпоредби трябва да се счита за изчерпателно и не може да бъде подчинено на установяването на допълнителни критерии, които не произтичат от текста на тези разпоредби“⁹.

27. Освен лицето, което произвежда стоки в завършен вид, „само в изчерпателно изброени случаи друго лице може да се счита за производител, а именно лицето, което се представя като такъв, като поставя върху стоката своето име, търговска марка или друг отличителен знак (член 3, параграф 1 от директивата), лицето, което внася стоки в Общността (член 3, параграф 2) и доставчикът, който в случаите, когато производителят не може да бъде идентифициран, не информира увредените лица, в рамките на разумен срок от време, за самоличността на производителя или за лицето, което му е доставило въпросната стока (член 3, параграф 3)“¹⁰.

В. Понятие „привиден производител“: член 3, параграф 1 от Директива 85/374

28. В настоящия случай е предявен иск срещу доставчика на автомобила (Ford Italia) в качеството му на производител. Твърденият дефект е на автомобил с марка „Ford“, произведен в Германия от Ford WAG и доставен в Италия от Ford Italia, вносител на тези автомобили в рамките на Общността.

29. Тъй като Ford Italia не произвежда автомобили, а ги внася от друга държава членка и ги разпространява в Италия, то би могло да се квалифицира като *производител* по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 85/374 само ако притежава качеството *привиден производител*, тоест „лице, което [...] се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, търговска марка или друг отличителен знак“.

30. Запитващата юрисдикция иска да се установи какъв е подходът към положение, при което:

- от една страна, доставчикът *в действителност* не е поставил своето име, марка или друг отличителен знак върху стоката,
- от друга страна, името на доставчика и името на производителя съвпадат, доколкото и двамата използват отличителния знак „Ford“, поставен върху автомобила и съдържащ се в наименованието на двата оператора.

⁸ Пак там, точка 23, където са цитирани решения от 25 април 2002 г., Комисия/Франция (C-52/00, EU:C:2002:252, т. 24), и от 25 април 2002 г., Комисия/Гърция (C-154/00, EU:C:2002:254, т. 20).

⁹ Решения от 24 ноември 2022 г., Cafri и Aviva assurances (C-691/21, EU:C:2022:926, т. 35), с цитиране на решения Skov и Bilka, точки 32 и 33, и от 7 юли 2022 г., Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (C-264/21, EU:C:2022:536, т. 29), наричано по-нататък „решение Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia“.

¹⁰ Решение от 9 февруари 2006 г., O’Byrne (C-127/04, EU:C:2006:93, т. 37). Наричано по-нататък „решение O’Byrne“.

31. Според запитващата юрисдикция подходът към това положение може да произтича или от тясното тълкуване на израза „като поставя своето име“, или от по-широкообхватно тълкуване. Според нея и двете са приемливи по принцип¹¹:

- с оглед на националната съдебна практика при второто, по-широкообхватно, тълкуване се вземало предвид изискването за защита на потребителите,
- първото било ограничително и насочвало към постигане на баланс между интересите на различните страни, участващи в процеса по производство и разпространение на стоката.

32. Поради причините, които ще изложа по-нататък, съм склонен да предложа по-широката тълкувателна насока, изложена от запитващата юрисдикция. Все пак признавам, че има солидни аргументи и в полза на другото разрешение¹².

33. Включването в обхвата на понятието „производител“ и на привидния производител съответства на целта, посочена в четвърто съображение от Директива 85/374: „защитата на потребителите предполага, че [...] отговорността следва да се разпростре [...] до лица, представящи се като производители чрез поставяне на своето име, търговска марка или друг отличителен знак [...]“. С тази цел „законодателят на Съюза е искал да възприеме широко разбиране на понятието „производител“¹³.

34. Съдът се е произнесъл относно „обективната отговорност“¹⁴ на привидния производител в решение *Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia*, фактите по което дело са сходни до известна степен с тези по настоящото преюдициално запитване¹⁵.

35. По посоченото дело искът за обезщетение за вреди от дефектна стока (кафе машина с марка *Phillips Saeco*, продадена във Финландия) е предявен срещу *Koninklijke Philips*, въпреки че стоката е произведена в Румъния от *Saeco International Group SpA*, дъщерно дружество на *Koninklijke Philips*.

36. Спорът тогава се е отнасял до въпроса дали *Koninklijke Philips* е привиден производител, с оглед на обстоятелството, че „[з]наците *Philips* и *Saeco*, които са регистрирани от *Koninklijke Philips* марки, са поставени върху посочената кафе машина и върху опаковката ѝ. Освен това същата тази кафе машина има маркировка „СЕ“ със знака „*Saeco*“ и на нея са посочени адрес в Италия и надписът „произведено в Румъния“. *Koninklijke Philips* има дъщерно дружество във Финландия, *Philips Oy*, което предлага на пазара там домакински уреди с марката *Philips*, по-специално разглежданата кафе машина“¹⁶.

¹¹ Акт за преюдициално запитване, точки 8 и 9.

¹² В съдебни решения, постановени преди това преюдициално запитване (от 29 октомври 2019 г. № 27596, Sez. III, и от 30 август 2019 г. № 21841, Sez. III), *Corte suprema di cassazione* (Върховен касационен съд) не е приел, че „*Porsche Italia S.p.A.*“ и „*General Motors Italia S.r.l.*“, дружества — дистрибутори на автомобили с твърдян дефект (в първия случай — *Porsche 911 Carrera*, а във втория случай — *Opel Tigra*), носят отговорност в качеството си на привидни производители за вреди, причинени от дефекти на тези автомобили.

¹³ Решение *Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia*, точка 31.

¹⁴ Решение *Skov* и *Bilka*, точка 45 и диспозитива, първо тире.

¹⁵ Решението е породило няколко коментара в доктрината. Вж. по-специално *Van Gool*, E. ECJ Case *Fennia v. Koninklijke Philips NV* (C-264/21): Towards a Broader Interpretation of the „Apparent Producer“, „Quasi-Producer“ or „Self-Brander“ Subject to EU Product Liability. — *Revue Européenne de Droit de la Consommation/European Journal of Consumer Law* (REDC), No. 3, 2022, p. 287; и *Verhoeven*, D. Het begrip „schijnproducent“ uit de Richtlijn Productaansprakelijkheid verduidelijkt (?) door het Hof van Justitie. — *Droit de la consommation/Consumentenrecht*, vol. 130, No. 2, 2023.

¹⁶ Решение *Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia*, точка 9.

37. Така от констатациите на Съда, изложени в това решение, може да се подчертаят следните:

- „като поставя върху [...] стока[та] своето име, търговска марка или друг отличителен знак, лицето, което се представя като производител, създава впечатление, че участва в процеса на производство или че поема отговорност за него. Следователно за това лице използването на тези данни е равнозначно на използване на неговата известност, за да направи тази стока по-привлекателна в очите на потребителите, което обосновава в замяна възможността за ангажиране на неговата отговорност за това използване“¹⁷;
- „доколкото, от една страна, няколко лица могат да се считат за производители и от друга страна, потребителят може да предяви иска си срещу което и да е от тях, противно на предлаганото от запитващата юрисдикция, не е релевантно да се търси само едно-единствено „най-подходящо“ лице, срещу което потребителят да предяви правата си“¹⁸.

38. Въпросът, който сега повдига Corte di cassazione (Върховен касационен съд), е свързан, както посочих по-горе, с обхвата на израза „като поставя своето име“. Той иска да се установи по-специално дали това понятие: i) се отнася само до *фактическото* поставяне на отличителен елемент върху стоката от лице, което не е производителят, с намерението да се възползва от неяснотата, или ii) включва и простото и непреднамерено съвпадение на идентификационните данни.

39. За да се отговори на този въпрос, трябва да се вземе предвид начинът на представяне и продажба на дефектната стока. От тази гледна точка, изглежда, всичко сочи, че Ford Italia доставя на италианските потребители автомобили с поставен отличителен знак (Ford), чийто престиж и репутация вдъхват обективно и основателно голямо доверие у потребителя. По този начин доставчикът се възползва от репутацията на марката „Ford“, която включва в собственото си фирмено наименование (Ford Italia), за да продава автомобилите.

40. Както в случая, по който е постановено решение Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, според мен защитата на обществеността оправдава възможността доставчикът да бъде квалифициран като привиден производител по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 85/374 с оглед на съвпадението¹⁹ на знака на доставчика (Ford Italia) със знака на действителния производител (Ford WAG) и знака на автомобила (Ford Mondeo).

41. Вярно е, че доставчикът не поставя в *действителност* своето име върху стоката, тъй като то е поставено фабрично. Все пак считам, че от гледна точка на потребителя, ако едно и също име (Ford) фигурира в автомобила и във фирменото наименование на лицето, което го доставя, купувачът може да остане с *впечатлението*²⁰, че доставчикът заема предвиденото в член 3, параграф 1 от Директива 85/374 качество (и поема отговорността). В този контекст не може да се изисква от потребителя да установява със собствени средства кой е производителят (действителният), различен от доставчика, който се представя с тези отличителни знаци.

¹⁷ Пак там, точка 34.

¹⁸ Пак там, точка 35.

¹⁹ Съпадението, макар и частично, е налице именно при най-характерния надпис, а именно при думата Ford.

²⁰ *Впечатлението* се посочва в решение Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, точка 34.

42. В случаи като този основният фактор е тройното съвпадение: на името на доставчика (Ford Italia) с името, фигуриращо на стоката (Ford Mondeo), и с името на неговия производител (Ford WAG). Това съвпадение кара потребителя да предположи, че качеството на автомобила е гарантирано от доставчика, който именно с цел „използване на неговата известност, за да направи тази стока по-привлекателна в очите на потребителите“²¹, се представя като (привиден) производител, в замяна на което придобива съответната отговорност.

43. От тази гледна точка считам, че не е толкова релевантно, че доставчикът се опитва да се възползва от предполагаемата неяснота, или че умишлено е избрал наименованието, за да се възползва от престижа на отличителния знак на действителния производител (с който освен това са свързани лица).

44. Определящо е, повтарям, обстоятелството, че ако автомобилът, който доставчикът разпространява, носи характерния за наименованието и на двата отличителен знак („Ford“), у потребителя (и като цяло у обществеността) се създава същото доверие, както ако производителят, чието име съвпада с това на доставчика, го продава директно, без участието на друг икономически оператор.

45. В този контекст потребителят може основателно да счита, без да са нужни задълбочени проучвания, че купува автомобил от доставчик, който се представя за производител (привиден). Поради това той е „освободен от тежестта да определи действителния производител, за да насочи иска си за обезщетение“²².

46. Може да се възрази, че това тълкуване е прекалено широко и надхвърля целта на член 3, параграф 1 от Директива 85/374, който възлага отговорността за дефектна стока на нейния производител, а не на нейния доставчик. Не считам обаче, че това възражение, макар да са налице аргументи в негова полза, трябва да има предимство пред *дематериализираното* тълкуване, което предлагам, на понятието „привиден производител“ по смисъла на посочената разпоредба.

47. Поради това споделям мнението на Комисията, че качеството на привиден производител не може да се ограничи до лицето, което в действителност „поставя“ отличителния си знак върху стоката: това качество „може да произтича и от обикновеното съвпадение на името на доставчика с наименованието на продукта особено когато, както в случая, това съвпадение не е случайно, а се дължи на обстоятелството, че доставчикът препродава в Италия автомобили с марка Ford, които самият той купува от производителя Ford WAG“²³.

48. Изхождайки от тази предпоставка, увреденото от дефектна стока лице може да иска обезщетение както от привидния, така и от действителния производител, тъй като тяхната отговорност е солидарна.

²¹ Решение Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, точка 34.

²² Решение Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, точка 37.

²³ Писмени бележки на Комисията, точки 24 и 25. По-нататък Комисията нюансира (т. 32 и 33 от писменото ѝ становище) доводите си с цел избягване на евентуални злоупотреби, когато става въпрос за доставчици, които не участват в дистрибуторския процес.

49. Всъщност от член 5 и от пето съображение от Директива 85/3474 „следва, че отговорността на лицето, което се представя за производител, е на същото ниво като тази на действителния производител и че потребителят може свободно да избере да поиска пълно обезщетение за вредите от всеки един от тях, като отговорността им е солидарна“²⁴.

50. Изложените съображения придобиват още по-голям смисъл, като се вземе предвид, че в случая доставчикът и действителният производител са част от една и съща група от предприятия така, че първият участва в дистрибуторската верига на произведените от втория автомобили, и двата носещи името Ford.

51. Припомням, че доставчикът на автомобила (Ford Italia) е свързан с производителя (Ford WAG). Ford Italia е териториално звено на производствената и дистрибуторска мрежа на автомобилите Ford под ръководството и координирането на дружество майка.

52. В този контекст потребителят избира да купи автомобил от Ford Italia именно поради сигурността, която му вдъхва неговият произход, тоест защото става въпрос за автомобил, пуснат на пазара от *официален* доставчик, който му се представя (или най-малкото създава у него такова впечатление) като лице, отговорно за качеството на стоката. Купувачът се обръща към доставчик на *мрежата Ford*, който извършва дейност именно под това име (Ford Italia).

53. Във връзка със значението на този вид връзка между производителя и доставчика, макар и в различен контекст, Съдът приема в решение О'Вурне, че:

- „когато някой от разпространителите по дистрибуторската верига е тясно свързан с производителя, като например дъщерно дружество, изцяло притежавано от производителя, трябва да се провери дали в резултат от тази връзка въпросното образуване действително участва в производствения процес на въпросната стока“²⁵,
- „преценката на такава тясна връзка трябва да се извърши независимо от това дали става въпрос за отделни юридически лица или не. Важно е обаче дали става дума за предприятия, които осъществяват различни производствени дейности, или пък за предприятия, едното от които, а именно дъщерното дружество, се явява само търговец разпространител или пък лице, съхраняващо произведените от дружеството майка стоки. Националните юрисдикции следва да установят [...] дали връзките между производителя и друго образуване са толкова тесни, че понятието за производител [...] обхваща и това другото образуване [...]“²⁶.

54. Спорът по дело О'Вурне се е отнасял до въпроса дали е налице „пускане в обращение“ на стоката по смисъла на член 11 от Директива 85/374, от което тече давностният срок (десетгодишен), в който може да се предявят предоставените на увреденото лице права.

55. Вярно е, че в решение О'Вурне съображенията на Съда относно отношенията между дружеството майка и дъщерното дружество са изложени, за да се установи кога дефектната стока е пусната в обращение. Все пак ми се струва релевантно в настоящото производство,

²⁴ Решение Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, точка 32.

²⁵ Решение О'Вурне, точка 29.

²⁶ Пак там, точка 30.

че решение O'Byrne допуска разширително тълкуване на понятието „производител“, което включва свързани помежду си предприятия, участващи в търговската верига на стоката, независимо дали са отделни юридически лица²⁷.

56. Това разширително тълкуване обаче не може да води до недиференцирано вменяване на отговорността за вредите, причинени от дефектна стока, на който и да е участник в процеса на нейното производство и дистрибуция. Такова недиференцирано разширяване е отхвърлено от Съда във връзка с датското законодателство в решения Skov и Bilka²⁸ и Комисия/Дания²⁹.

57. От тази гледна точка анализът на връзките между Ford WAG и Ford Italia, който запитващата юрисдикция следва да извърши, може да разкрие особено тясна връзка, която в допълнение към съпадението на използваното общо име (Ford) в наименованието и на двата и на самата дефектна стока наклонява везните в полза на прилагането на член 3, параграф 1, второ изречение от Директива 85/374.

58. Горееизложеното дава отговор на въпроса на запитващата юрисдикция с оглед на формулировката му: в настоящия случай има привиден производител (Ford Italia), от който увреденото лице може да търси отговорност за вредите, причинени от дефектна стока, на основание член 3, параграф 1 от Директива 85/374.

Г. Значение на член 3, параграф 3 от Директива 85/374

59. Ако в предходните точки разгледах трудностите при тълкуването на понятието „привиден производител“, по-нататък ще анализирам твърденията на Ford Italia относно прилагането в случая на член 3, параграф 3 от Директива 85/374, от чийто текст посоченото дружество извежда освобождаването си от отговорност³⁰.

60. Ford Italia подчертава пред Съда как запитващата юрисдикция не е взела предвид, че „потребителят е бил осведомен своевременно за самоличността и мястото, на което е установен производителят, но въпреки това той не е предявил иск срещу него“³¹.

²⁷ Този въпрос вече е засегнат в Explanatory memorandum към предложението на Комисията от 9 септември 1976 г. за бъдещата Директива 85/374. В частта от посочения memorandum, отнасяща се до понятието „привиден производител“ (тогава е ставало въпрос за член 2 от бъдещата директива), Комисията посочва, че тясната икономическа връзка между „the actual producer and the bulk buyer who represents himself to the public as the sole producer must result in liability on the part of the dealer in this case“. Вж. документа в Bulletin of the European Communities, supplement 11/76, Product liability, достъпен на <http://aei.pitt.edu/4573/1/4573.pdf>.

²⁸ „След претегляне на съответните роли на различните икономически оператори, участващи в производствената и търговската верига, е направен избор в рамките на въведения с Директива [85/374] правен режим да се вмени по принцип на производителя и само в определени ясно очертани случаи на вносителя или доставчика отговорността за вредите, причинени от дефектни стоки“ (т. 29). „Членове 1 и 3 от Директивата не се ограничават да регламентират отговорността на производителя на дадена дефектна стока, но определят кой от участниците по занятие в производствения и дистрибуторския процес, ще носи предвидената в посочената директива отговорност“ (т. 30).

²⁹ Решение от 5 юли 2007 г. (C-327/05, EU:C:2007:409). Съдът приема, че датските разпоредби, съгласно които междинните доставчици, участващи в дистрибуторската верига, носят отговорност при същите условия като производителя, противоречат на член 3, параграф 3 от Директива 85/374.

³⁰ Ford Italia предлага отговор на преюдициалния въпрос, който съответства на съдържанието му, но и включва съображения, свързани със съобщението, което в качеството си на ответник е отправил до увреденото лице, за да го осведоми кой е действителният производител.

³¹ Писмено становище на Ford Italia, точка 13.

61. От това обстоятелство Ford Italia заключава, че не става въпрос за „защита на потребител, който не по своя вина е заблуден от общото използване на отличителни знаци от субекти, извършващи дейност в рамките на една и съща група от предприятия, а за потребител, който не е поискал съдът да привлече вътреобщностния производител по делото, чиято самоличност и място на установяване са му добре известни [...]“³².

62. Член 3, параграф 3 от Директива 85/374 се отнася до „случаите, когато производителят на дадени стоки не може да бъде идентифициран“. В такъв случай „всеки доставчик на въпросната стока се счита за техен производител, освен ако не информира увредените лица, в рамките на разумен срок от време, за самоличността на производителя или за лицето, което му е доставило въпросната стока“.

63. Според мен в случая не са налице условията за прилагане на член 3, параграф 3 от Директива 85/374: няма „неизвестен производител“, ако се приеме, че Ford Italia е привиден производител по описания по-горе начин. Освен това запитващата юрисдикция изобщо не е поискала Съдът да тълкува посочената разпоредба, с което показва, че не го счита за релевантен в настоящото производство³³.

64. Както посочи Комисията в съдебното заседание, член 3, параграф 3 от Директива 85/374 изхожда от предпоставката, че производителят (независимо дали действителният, или привидният) не може да бъде идентифициран. Понятието „производител“ по член 3, параграф 3 обхваща както действителния, така и привидния производител: ако е идентифициран който и да е от двата, разпоредбата става неприложима.

65. При условията на евентуалност, ще изразя становището си относно значението на член 3, параграф 3 от Директива 85/374 за отговора на преюдициалния въпрос.

66. Съдът тълкува тази разпоредба по-специално в решение от 2 декември 2009 г.³⁴ по следния начин:

- „тази разпоредба следва да се тълкува като относима към хипотезата, при която, предвид обстоятелствата в конкретния случай, лицето, увредено от стоката, за която се твърди, че е дефектна, не би имало възможност разумно да идентифицира производителя на тази стока, преди да упражни правата си срещу нейния доставчик“³⁵,
- „при подобна хипотеза от член 3, параграф 3 от Директива 85/374 следва, че доставчикът трябва да се счита за „производител“, ако не е посочил в разумен срок на увредените лица самоличността на производителя или на своя доставчик“³⁶,
- предоставянето на информацията не е безусловно, тъй като „самото обстоятелство, че доставчикът на въпросната стока отрича да е неин производител, без да съпроводи това отричане с информация за самоличността на производителя [...], не е достатъчно, за да се приеме, че този доставчик е съобщил на увреденото лице информацията, посочена в

³² Пак там, точка 14. От акта за преюдициално запитване следва, че е предявен иск срещу Ford Italia в качеството му на „производител“, който при първа възможност в хода на производството пред Tribunale di Bologna (Районен съд Болоня) е осведомил купувача кой е „действителният производител“ на автомобила.

³³ Това изтъква Комисията в точка 16 от писменото си становище и веднага добавя (член 17), че няма да изрази становище по този аспект от спора в главното производство.

³⁴ Дело Aventis Pasteur (C-358/08, EU:C:2009:744).

³⁵ Пак там, точка 55.

³⁶ Пак там, точка 56.

член 3, параграф 3 от Директива 85/374, поради което не е достатъчно и за да се изключи възможността той да се счита за „производител“ съгласно тази разпоредба“³⁷,

- що се отнася до „условието относно предоставянето на такава информация в „разумен срок“ по смисъла на член 3, параграф 3 от Директива 85/374, [то] предполага задължението за доставчика, който е призован пред съд от увредено лице, да му съобщи надлежно и по собствена инициатива самоличността на производителя“³⁸.

67. Следователно с член 3, параграф 3 от Директива 85/374 се установява само освобождаването на доставчика от отговорност (когато производителят не може да бъде идентифициран), ако самият той съобщи на увреденото лице в разумен срок самоличността на производителя.

68. Директива 85/374 обаче не сочи механизмите (процесуални или от друго естество), които е уместно да се приложат за предоставянето на тази информация. Следователно посочването на увреденото лице на самоличността на действителния производител в разумен срок по принцип освобождава доставчика от отговорност.

69. Директива 85/374 обаче допуска националното право да предвижда задължение за някоя от страните да привлече в производството лицето, идентифицирано като действителен производител, когато информацията е предоставена в хода на образувано съдебно производство³⁹.

70. Това, повтарям, е непредвиден в член 3, параграф 3 от Директива 85/374 аспект, който може да бъде въведен от държава членка, за да се гарантира точното идентифициране на действителния производител. Като такова процесуално задължение, то попада в процесуалната автономия на държавите членки и няма причина да противоречи на Директива 85/374.

71. Това процесуално задължение може да е обосновано с целта да се защитят интересите на потребителя и същевременно да се определи конкретно кой е производителят. Автоматичното освобождаване от отговорност на доставчик, който посочи действителния производител, би могло да постави потребителя в затруднено положение: производството, в хода на което се извърши такова посочване, би приключило (поради липса на пасивна процесуална легитимация на ответника) и увреденото лице би трябвало да предяви нов иск срещу посочения производител с риск последният от своя страна да отрече, че е производителят.

³⁷ Пак там, точка 57.

³⁸ Пак там, точка 58.

³⁹ Не считам, че изискването за предоставяне на тази информация може да се счита за изпълнено само с посочването на Ford WAG до идентификационния код на автомобила в договорните документи за неговата продажба.

72. За да се избегне този двоен път на потребителя⁴⁰, изглежда разумно националният законодател да предвиди всичко да се разреши в едно и също производство, и с тази цел да въведе привличането (привличане в производството) като подходящ механизъм. Правото на всяка държава членка трябва да предвижда и начина на осъществяване на това привличане⁴¹.

73. След като доставчик, срещу който е предявен иск, посочи производителя в хода на дадено производство, националното законодателство може да предвижда: а) задължение за ищеца да привлече като страна по делото производителя, например чрез разширяване на обхвата или допълване на иска си, или б) задължение за ответника да поиска привличането на производителя като страна по делото.

74. Ясно е, че запитващата юрисдикция следва да тълкува националното си право, за да установи кое решение от посочените по-горе или каквото и да е друго решение е възприел италианският законодател. Както е посочено в акта за преюдициално запитване, апелативният съд тълкува член 4, параграф 5 от Декрета на президента на Републиката № 224 от 24 май 1988 г. (който препраща към член 106 от Гражданския процесуален кодекс) по начин, който Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) не споделя⁴².

75. Според мен, в случай че националните правила предвиждат, че след предоставянето на информацията от доставчика на увреденото лице в хода на вече образувано съдебно производство действителният производител трябва задължително да бъде привлечен като страна по делото, не се нарушава член 3, параграф 3 от Директива 85/374, нито се засягат принципите на равностойност и ефективност:

- ефективността на признатите от Директива 85/374 права не се засяга от това решение, което по-скоро допринася за гарантирането на подходящ баланс на интереси. Правото на увреденото лице и правото на доставчика са гарантирани, тъй като един и същ съд в едно-единствено производство ще разполага със съвкупността от правоотношенията, които обвързват всички заинтересовани страни. Така той ще може, ако информацията е достоверна, да освободи от отговорност доставчика и да ангажира отговорността на действителния производител (който процесуално ще замести доставчика, срещу който първоначално е предявен искът),
- що се отнася до принципа на равностойност, предвиденото в италианското процесуално право решение за отговорността на производителя на дефектна стока, изглежда, съвпада с установеното за други случаи привличане в член 106 от италианския Граждански процесуален кодекс⁴³ и се прилага за всичките страни по дела в тази област.

⁴⁰ В решение Skov и Bilka, точка 36, Съдът предупреждава за „[...] умножаване на исковете, което е в разрез с целта на прекия иск, който увреденото лице има право да предяви срещу производителя съгласно член 3 от директивата, състояща се именно в избягването на такова умножаване (вж. решение [от 25 април 2002 г.,] Комисия/Франция, [C-52/00 EU:C:2002:252] точка 40, и точка 28 от настоящото решение)“.

⁴¹ Решение O’Byrne, точка 34: „Директива [85/374] не сочи процесуалните механизми, които е уместно да се приложат, когато увредено лице предявява иск за отговорност вследствие на дефектна стока и допуска грешка в лицето по отношение на производителя. Ето защо в националното процесуално право следва по принцип да се определят условията, съгласно които в рамките на такъв иск може да се допусне заменянето на една страна с друга“.

⁴² Акт за преюдициално запитване, точка 5.1. При всички случаи, както вече отбелязах, запитващата юрисдикция не включва този въпрос в преюдициалното си запитване, което според мен е правилно, тъй като става въпрос за изцяло вътрешен проблем.

⁴³ Този член урежда привличането по искане на страна по делото и предвижда, че всяка от страните може да привлече като страна в процеса трето лице при наличие на дело, чийто предмет счита за общ или което е свързано с обезпечение.

76. В обобщение, решение, съгласно което Ford Italia трябва да понесе неблагоприятните последици от неизпълнението на своите евентуални процесуални задължения, ако те са предвидени в националното право, не нарушава член 3, параграф 3 от Директива 85/374⁴⁴.

V. Заключение

77. С оглед на гореизложеното предлагам да се отговори на Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия) по следния начин:

„Член 3, параграф 1 от Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока,

следва да се тълкува в смисъл, че

доставчик на автомобил, който, дори когато в действителност не е поставил своето име, марка или друг отличителен знак върху автомобила, се представя пред потребителите като такъв производител, може да се счита за производител, като се има предвид, че най-съществената част от наименованието на доставчика съвпада с името, марката или друг отличителен знак на действителния производител, двата са част от една и съща група от предприятия и автомобилът с твърдян дефект носи характерната и за двата марка“.

⁴⁴ Според мен обстоятелството, че Ford WAG и Ford Italia са част от една и съща група от предприятия, не следва да засяга обхвата на защитата на увреденото лице съгласно Директива 85/374.